

Sygn. akt II AKa 52/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Jerzy Leder

Sędziowie: SA – Marek Motuk (spr.)

SO (del.) – Izabela Szumniak

Protokolant: Aleksandra Cichocka

przy udziale Prokuratora Izabeli Szumowskiej

oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego – (...) W.

sprawy M. M., syna Z. i B. z domu R., urodzonego (...) w W.,

oskarżonego o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego i prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 3 grudnia 2018 r., sygn. akt XII K 76/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze w ten sposób, że na podstawie art. 272 k.k. wymierza M. M. karę 1 roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na mocy art. 33 § 1, § 2 i § 3 k.k. karę grzywny w wysokości 200 (dwustu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 300 zł (trzystu);

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie w sprawie, w tym obciąża go opłatą w kwocie 12.300 (dwanaście tysięcy trzysta) zł za obie instancje.

UZASADNIENIE

M. M. został oskarżony o to, że

w okresie od 20 stycznia 2014 roku do 09 kwietnia 2014 roku w W., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej tj. przejęcia w zarząd nieruchomości przy ulicy (...) w W. i uzyskania w przyszłości zyskowno nieustalonej wartości związanych z zarządem ww. nieruchomością, wprowadził w błąd Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli Wydział VI Rodzinny i Nieletnich, poprzez zatajenie faktu śmierci F. A. (1), w ten sposób, że :

- w dniu 20 stycznia 2014 roku wystąpił do ww. Sądu z wnioskiem o rozszerzenie kurateli dla nieznaney z miejsca pobytu F. A. (1) o czynności dotyczące zarządu i administracji nieruchomości przy ulicy (...) w W. oraz podpisania protokołu przyjęcia od Zarządu (...) P. ww. nieruchomości,

- w dniu 9 kwietnia 2014 roku zmodyfikował ww. wniosek, wnioskując dodatkowo o rozszerzenie kurateli do reprezentowania nieznannej z miejsca pobytu F. A. (1) w postępowaniu przed Ministrem Administracji i Cyfryzacji w sprawie dekomunalizacji budynku położonego w W. przy ulicy (...) i odbioru decyzji Ministra w tej sprawie oraz jej reprezentowanie w sprawie wydania decyzji zwrotowej dotyczącej ww. nieruchomości i odbioru decyzji Prezydenta (...) W. w tej sprawie,

- w trakcie posiedzenia Sądu rozpoznającego ww. wniosek o rozszerzenie kurateli, w dniu 09 kwietnia 2014 roku oświadczył nieprawdę, iż bez skutku poszukiwał F. A. (1),

w sytuacji gdy co najmniej od sierpnia 2013 roku posiadał wiedzę, że F. A. (1) od 1974 roku nie żyje, co przejawiał występując w dniu 29 sierpnia 2013 roku do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy Wydział I Cywilny o stwierdzenie nabycia spadku po F. A. (1), dołączając do tego wniosku świadectwo zgonu ww., w wyniku czego usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem należącym do następców prawnych F. A. (1), w ten sposób, że doprowadził do wydania przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli postanowienia z dnia 09 kwietnia 2014 roku o sygn.VI RNs 25/14 rozszerzającego zakres kurateli dla nieobecnej F. A. (1) jednakże celu zamierzonego nie osiągnął, z uwagi na trwające w dalszym ciągu postępowania administracyjne związane ze zwrotem nieruchomości przy ulicy (...) w W.,

tj. o czyn z art. 13§ 1 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. oskarżonego M. M. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że wprowadził w błąd Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli Wydział VI Rodzinny i Nieletnich w ten sposób, że zatajając fakt śmierci F. A. (1), wniósł o rozszerzenie kurateli dla nieznannej z miejsca pobytu, celem uzyskania w postanowieniu Sądu upoważnienia do reprezentowania jej w postępowaniach administracyjnych przed Ministrem Cyfryzacji, dotyczącym wydania decyzji o dekomunalizacji i jej odbioru oraz przed Prezydentem (...) W., dotyczącym wydania decyzji o zwrocie nieruchomości, położonej w W. przy ul. (...) i odbioru tej decyzji w jej imieniu, czym wyłudził poświadczenie nieprawdy; przyjmuje, że czyn ten wyczerpał dyspozycje art. 272 k.k. i za to na podstawie art. 272 k.k. w zw. z art. 37a k.k. i art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wymiarze 200 (dwustu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 300 (trzystu) złotych;

2. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 22.977, 31 (dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset siedemdziesiąt siedem złotych, trzydzieści jeden groszy) złotych, tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 6.000 (sześciu tysięcy) złotych tytułem opłaty;

3. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego (...) W. kwotę 2.066,40 złotych (dwa tysiące sześćdziesiąt sześć złotych i czterdzieści groszy), tytułem wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika w sprawie.

Wyrok powyższy zaskarżył w całości obrońca oskarżonego oraz prokurator.

Obrońca oskarżonego zaskarżonemu wyrokowi zarzucił na podstawie art. 438 pkt. 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego polegającej na uznaniu jako niewiarygodnych wyjaśnień oskarżonego w zakresie oceny motywów, którymi kierował się składając wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po F. A. (1), a także uznaniu w całości za wiarygodne zeznań świadka E. W. (1), podczas gdy zeznania świadka w realiach niniejszej sprawy jawią się jako gołosłowne i niepotwierdzone w materiale dowodowym.

Na podstawie art. 438 pkt. 3 k.p.k. zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogących mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie przez Sąd, że oskarżony wiedział, że F. A. (1) nie żyje oraz że posiadał dokument potwierdzający drugi związek małżeński A..

Na podstawie art. 438 pkt. 1 k.p.k. zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, tj:

1. art. 272 k.k. polegającą na zakwalifikowaniu czynu jako przestępstwa z art. 272 k.k., przy czym zachowanie jakiego dopuścił się oskarżony nie wypełnia znamion przestępstwa określonego w ww. artykule, bowiem dla wypełnienia znamion strony przedmiotowej występku określonego w art. 272 k.k. konieczne jest podstępne wprowadzenie w błąd, tj. podjęcie podstępnych zabiegów w celu wyłudzenia od osoby uprawnionej określonej treści dokumentu.

Na podstawie art. 437 §1 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Z ostrożności procesowej, jakby Sąd nie uznał zasadności przedstawionych powyżej zarzutów, na podstawie art. 438 pkt. 4 zarzucił rażąco niewspółmierność kary zastosowanej wobec oskarżonego i na podstawie art. 437 §1 wniósł o zmianę wyroku w tym zakresie i wymierzenie oskarżonemu kary łagodniejszej.

Niezależnie od powyższego zarzucił obrazę przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

2. art. 618 § 1 pkt. 9 k.p.k. polegające na zaliczeniu w poczet uzasadnionych wydatków Skarbu Państwa koszty sporządzenia opinii biegłego, podczas gdy w realiach niniejszej sprawy opinia ta była bezużyteczna i nie była uzasadnionym wydatkiem niezbędnym do wydania orzeczenia.

Opierając się na przytoczonych wyżej zarzutach skarżący wniósł o zmianę wyroku w części dotyczącej kosztów postępowania, poprzez wyeliminowanie z uzasadnionych wydatków, kosztów związanych z przygotowaniem opinii biegłych i nie obciążanie oskarżonego w tym zakresie.

Natomiast **prokurator** zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

I. Obrazę prawa procesowego, to jest art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, polegającą na dowolnej ocenie okoliczności wynikających z zebranego i ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego, poprzez błędne, sprzeczne z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego dokonanie oceny motywacji podejrzanego, co do faktycznego celu jego działania sprawczego, a więc osiągnięcia korzyści majątkowej, skutkującą w konsekwencji tego nieuprawnioną konstatacją, iż M. M., dopuścił się w ramach zarzuczonego mu aktem oskarżenia czynu zabronionego, przestępstwa określonego w dyspozycji normy zawartej w art. 272 k.k.,

2. Obrazę prawa procesowego, to jest art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, przejawiającą się błędnie sformułowanym opisem przypisanego wyrokiem z dnia 3 grudnia 2018 roku czynu z art. 272 k.k., poprzez nie zawarcie w opisie tego czynu czasu jego popełnienia.

Na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o :

uchylenie zaskarżonego orzeczenia i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy nie zasługuje na uwzględnienie, zaś częściowo zasadna jest apelacja prokuratora.

Odnosząc się do apelacji obrońcy, w ocenie sądu apelacyjnego nie jest zasadny podniesiony przez niego zarzut obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k.

Formułując powyższy zarzut skarżący przede wszystkim nie wykazał wpływu podniesionego uchybienia na treść wyroku, a zatem chociażby z tego względu nie sposób uznać go za skuteczny. Niezależnie od tego nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja obrońcy, iż sąd I instancji dokonał dowolnej oceny zeznań radcy prawnego E. W. (1) uznając je za wiarygodne. Zauważyć należy, iż oskarżony nie kwestionował faktu spotkania z w/w świadkiem i rozmowy na temat śmierci F. A. (2) oraz pozostawienia przez nią spadkobierców. Ponadto zeznania E. W. (1) znalazły potwierdzenie w zeznaniach E. K., w świetle których oskarżony doskonale znał szczegółowe fakty z życia rodziny A. i utrzymywał kontakty z K. G. – krewną pierwszego męża F. A. (2).

Fakty podniesione przez E. W. (1) w złożonych zeznaniach są także spójne z zeznaniami K. H..

W związku z powyższym dokonana przez sąd I instancji ocena tegoż dowodu nie pozostaje w sprzeczności z zasadami prawidłowego rozumowania oraz doświadczenia życiowego, a tym samym nie wykazuje cech dowolności.

Natomiast odmowa wiary wyjaśnieniom oskarżonego w omawianym zakresie jest oczywistą konsekwencją uznania za wiarygodne powyższych dowodów. Zgodzić się przy tym należy ze stanowiskiem sądu okręgowego, iż wyjaśnienia oskarżonego w przedmiocie braku wiedzy o śmierci F. A. (2) oraz pozostawieniu spadkobierców pozostają w rażącej sprzeczności logicznej z faktem złożenia przez niego wniosku o stwierdzenie nabycia po niej spadku, a także treścią znajdujących się w aktach dokumentów (k – 251, k – 338), do których miał on dostęp.

Z tych też względów, zdaniem sądu apelacyjnego, dokonana przez sąd I instancji ocena dowodów, w tym wyjaśnień M. M. i zeznań E. W. (1) nie pozostaje w sprzeczności z dyrektywami określonymi w art. 7 k.p.k., a zatem pozostaje pod ochroną tegoż przepisu.

W kontekście przytoczonej argumentacji nie jest zasadny podniesiony przez obrońcę zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, albowiem ustalenie sądu I instancji, iż M. M. w chwili złożenia do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie wniosku o rozszerzenie kurateli dla nieobecnej F. A. (1) wiedział, iż wymieniona nie żyje, znajduje oparcie w powołanych wyżej zeznaniach świadków oraz znanych mu dokumentach.

Z uzasadnienia wyroku nie wynika, iż przedmiotem ustaleń faktycznych sądu okręgowego był fakt, iż oskarżony „posiadał dokument potwierdzający drugi związek małżeński F. A. (2)”, a zatem zarzut obrońcy w tym zakresie uznać należy za bezprzedmiotowy.

Zdaniem sądu apelacyjnego nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony przez obrońcę zarzut obrazy prawa materialnego tj. art. 272 k.k.

Przede wszystkim w świetle zeznań E. W. (1) i E. K., K. H. i M. D. nie znajduje potwierdzenia stwierdzenie obrońcy, iż działanie M. M. polegało na złożeniu przed sądem rejonowym „oświadczenia, które w jego odczuciu było prawdziwe i zgodne ze stanem rzeczywistym.” Powołane wyżej zeznania oraz dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy jednoznacznie wskazują na to, iż oskarżony miał pełną świadomość, iż F. A. (1) nie żyje i pozostawiła po sobie spadkobierców, którzy poprzez swojego pełnomocnika E. W. (2) złożyli wniosek o ustanowienie prawa wieczystego użytkowania nieruchomości położonej przy ul. (...) w W..

Oskarżony świadomie zataił powyższą okoliczność, jak również fakt złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po F. A. (1) mając na celu uzyskanie postanowienia o rozszerzeniu kurateli oraz pominięcie spadkobierców w postępowaniu administracyjnym m.in. w przedmiocie dekomunalizacji i zwrotu nieruchomości położonej przy ul. (...) w W.. W tym też celu wprowadził sąd rejonowy w błąd, iż F. A. (1) nie żyje i zachodzi konieczność wydania postanowienia o rozszerzeniu kurateli. Działanie oskarżonego nie polegało zatem jedynie na złożeniu oświadczenia niezgodnego z prawdą, lecz miało charakter podstępny. Oskarżony świadomie zataił istotne dla sprawy okoliczności po to, aby uzyskać korzystne dla siebie postanowienie dające mu możliwość podejmowania dalszych bezprawnych działań zmierzających do uzyskania prawa do użytkowania wieczystego wymienionej wcześniej nieruchomości z pominięciem spadkobierców. Pomiędzy podstępnym działaniem oskarżonego, a wydaniem postanowienia poświadczającego

nieprawdę niewątpliwie zachodzi związek przyczynowo – skutkowy, a zatem jego kwalifikację prawną jako przestępstwa z art. 272 k.k. uznać należy za prawidłową.

Odnosząc się do apelacji prokuratora sąd apelacyjny stwierdza, iż treść sformułowanego przez niego zarzutu obraży art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. wskazuje na to, iż skarżący w istocie kwestionuje ustalenia faktyczne sądu I instancji w zakresie działania oskarżonego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Prokurator zarzuca sądowi I instancji, iż błędnie ustalił, iż M. M. nie działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, które to ustalenie skutkowało błędną kwalifikacją prawną zarzucanego mu czynu, jako przestępstwa z art. 272 k.k., zamiast prawidłowej z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Zgodzić się należy z zarzutem prokuratora, iż całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie wskazuje na to, iż celem działania M. M. było osiągnięcie korzyści majątkowej. Oskarżony bowiem podejmując podstępne działania uzyskał postanowienie sądu rejonowego o rozszerzeniu kurateli w celu uzyskania decyzji o dekomunalizacji, zwrocie i wydaniu mu całości nieruchomości położonej przy ul. (...) (wraz z udziałem spadkobierców F. A. (1)), a także uzyskania decyzji o oddaniu mu całości tejże nieruchomości w użytkowanie wieczyste, niezbędnej do zawarcia aktu notarialnego. Oskarżony dążył więc do zwiększenia swoich aktywów o udział spadkobierców F. A. (1) w nieruchomości oraz czerpania pożytków z całości nieruchomości.

Natomiast nie sposób podzielić argumentacji prokuratora, iż przypisanie M. M. działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przesądza o kwalifikacji prawnej zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu, jako przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. Z zawartego w akcie oskarżenia opisu czynu wynika bowiem, iż prokurator zarzucił oskarżonemu, że tenże usiłował doprowadzić sąd rejonowy do niekorzystnego rozporządzenia mieniem należącym do następców prawnych F. A. (1), a więc podmiot, który wydał postanowienie nie wywołujące skutku w postaci rozporządzeniem mieniem i nie mający takiego uprawnienia. Opisane w zarzucie zachowanie się oskarżonego nie wyczerpuje więc znamion przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Mając powyższe na względzie sąd apelacyjny uznał, iż zarzut prokuratora i jego argumentacja nie zasługują na uwzględnienie.

Z uwagi na fakt, iż wyrok został zaskarżony przez prokuratora w całości na niekorzyść oskarżonego, sąd apelacyjny z urzędu uznał, iż kara wymierzona oskarżonemu jest rażąco niewspółmiernie łagodna w stosunku do znacznego stopnia społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu oraz nie uwzględnia w wystarczającym stopniu celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć wobec skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego wyraża się w jego uporze i konsekwencji w dążeniu za wszelką cenę do osiągnięcia celu przestępczego, kosztem innych osób. Podejmując podstępne działania wobec sędziego w celu wyłudzenia poświadczenia nieprawdy oskarżony wykazał się zuchwałością i brakiem poszanowania podstawowych zasad porządku prawnego. Działanie oskarżonego było świadome i zaplanowane, zaś jego motywem była jedynie chęć uzyskania korzyści majątkowej. Taka postawa w ocenie sądu apelacyjnego wskazuje na konieczność wymierzenia oskarżonemu surowej kary, która jest niezbędna do uświadomienia mu znacznej szkodliwości społecznej jego czynu, zapobieżenia ponownemu popełnieniu tego rodzaju przestępstwa oraz wdrożenia oskarżonego do przestrzegania i poszanowania porządku prawnego w przyszłości.

Zdaniem sądu apelacyjnego wymierzenie oskarżonemu jedynie kary grzywny wywołałoby w oskarżonym, jak i jego środowisku przekonanie o pobłażliwości i opłacalności popełniania tego rodzaju przestępstw.

Mając na uwadze, iż oskarżony działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sąd apelacyjny uznał za konieczne orzeczenie w stosunku do niego kary grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. Przy wymiarze kary grzywny sąd apelacyjny miał na uwadze z jednej strony bardzo dobrą sytuację majątkową oskarżonego i wartość udziału w nieruchomości, który zamierzał bezprawnie przejąć. Z drugiej zaś uwzględnił fakt, iż do uzyskania korzyści majątkowej nie doszło.

W związku z powyższym sąd apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze w ten sposób, że na podstawie art. 272 k.k. wymierzył M. M. karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na mocy art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 300 zł.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.